

Пузирний В. Ф.,

доктор юридичних наук, професор,
проректор з освітньо-наукової роботи,
Пенітенціарна академія України,
м. Чернігів, Україна
ORCID:0000-0002-5692-2990

ТРУДОВІ ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У статті здійснено дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку трудових прав засуджених. Означено, що в українському законодавстві праця засуджених визнається як «право на участь у трудовій діяльності», а теорія та практика пенітенціарної науки розглядає працю засуджених як ефективний виправний фактор, позитивну трудову активність розвитку особистості засудженого, засіб ресоціалізації та управління засудженими та ін. Визначено перелік міжнародних і національних НПА у сфері правового регулювання трудових прав засуджених, у тому числі відомчих, та основні принципи організації праці засуджених (добровільність, справедлива оплата, соціальний захист, реабілітаційна спрямованість і професійне навчання). Зауважено на наявні проблеми у сфері реалізації трудових прав засуджених, зокрема, відмічається низький рівень оплати праці, обмежені можливості працевлаштування засуджених, недосконалість механізмів соціального страхування та відсутність системного підходу до навчання, низький рівень активної участі неурядових організацій у процесах контролю за умовами праці та захистом прав засуджених, що значно ускладнює реалізацію права на працю засудженими, створює перешкоди для дотримання стандартів безпеки та недискримінаційного доступу до праці.

Ключові слова: трудові права, праця, праця засуджених, засуджених, трудові відносини, зайнятість, трудова діяльність, установа виконання покарань, виправна колонія, виправлення, ресоціалізація, Державна кримінально-виконавча служба України.

Постановка проблеми. Трудові права засуджених є важливою складовою правової системи, що відображає як рівень гуманізації кримінального правосуддя, так і реалізацію загально-визнаних прав людини. Сучасний стан дотримання трудових прав осіб, які відбувають покарання, викликає низку проблем, що стосується не лише умов праці та її оплати, а й питань реабілітації, ресоціалізації та інтеграції колишніх засуджених до суспільства після відбуття покарання. Проблеми, пов'язані з досту-

пом до гідної праці, професійного навчання та трудової безпеки, ускладнюють процес реінтеграції цих осіб.

Перспективи розвитку системи трудових прав засуджених потребують комплексного дослідження, зокрема з акцентом на гармонізацію українського законодавства з міжнародними стандартами, а також запровадження нових підходів до ресоціалізації засуджених через працю.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Василик В. (регулювання права на працю громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні) [1], В. Галабурда (права ув'язнених на безпечну працю в Україні) [2], М. І. Лисенок (забезпечення права на працю засуджених в умовах ізоляції) [3], І. Б. Мацієвська (особливості залучення до праці засуджених до позбавлення волі на контрагентських об'єктах) [4], О. О. Шкута (окремі питання залучення до праці засуджених до позбавлення волі) [5], І. Яковець (останні новації в правовому регулюванні праці засуджених до обмеження та позбавлення волі в Україні) [6] та ін.

Формулювання мети. Метою статті є дослідження сучасного стану, проблем та перспектив розвитку трудових прав засуджених.

Виклад основного матеріалу. У різних кримінально-виконавчих системах держав існують такі підходи до залучення ув'язнених до праці:

- праця засуджених розглядається як трудова реабілітація;
- комерційний підхід до праці засуджених;
- праця засуджених як частина програми ресоціалізації та професійного розвитку;
- праця засуджених як привілей, який потрібно заслужити;
- обов'язкова трудова діяльність засуджених;
- праця засуджених як частина релігійно-морального виховання та комбінований підхід, який поєднує добровільно-обов'язкову працю.

У змінах, які було внесено до Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – КВК) відповідно до законів № 1488-VIII «Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо гуманізації порядку та умов виконання покарань» [7] та № 1492-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих ак-

тів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених» [8], зазначається, що праця засуджених визнається як «право на участь у трудовій діяльності», що дозволило, на думку І. Яковець, «привести національне кримінально-виконавче законодавство у відповідність до прогресивних міжнародних рекомендацій, зокрема, щодо залучення засуджених до праці в період відбування покарання» [6, с. 137]. Також теорія та практика пенітенціарної системи України розглядає працю засуджених як ефективний виправний фактор, позитивну трудову активність розвитку особистості засудженого, засіб ресоціалізації та управління засудженими та ін.

Право на працю закріплено в таких міжнародних НПА, як: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, конвенції Міжнародної організації праці (Конвенція № 29 про примусову або обов'язкову працю, Конвенція № 87 про свободу асоціації і захист права на організацію, Конвенція № 98) та ін. Зокрема, ст. 23 Загальної декларації прав людини закріплює положення, відповідно до якого «кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття. Кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за рівну працю» [9]. Як зауважує В. Василик, «стаття проголошує виключне право конкретної людини розпоряджатися власними здібностями до того або іншого виду праці» [1, с. 220]. На національному рівні право на працю знайшло своє відображення у Конституції України, Кодексі законів про працю України, Кримінально-виконавчому кодексу України, Кримінальному кодексу України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законі України «Про оплату праці» та ін. НПА. Право на працю визнається і гарантується державою на конституційному рівні та визначається, як таке, що створює широкі можливості у виборі професії та виду зайнятості. Так, ст. 43 Конституції України закріплює, що «кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується» [10].

Окрім зауважених вище НПА, реалізація трудових прав засуджених також урегульовується Мінімальними стандартними

правилами поводження з ув'язненими, Інструкцією про умови праці та заробітну плату осіб, що засуджені до обмеження чи позбавлення волі та Порядком відшкодування вартості витрат на утримання засуджених в установах виконання покарань.

Аналіз зазначених вище НПА дає змогу визначити основні принципи організації праці засуджених:

- добровільність;
- оплата праці;
- соціальний захист та безпека;
- реабілітаційний характер;
- професійне навчання.

Принцип довільності праці засуджених ґрунтується на можливості обрати вид трудової діяльності відповідно до власного вибору, професії, фізичним і розумовим здібностям, вимогам адміністрації місць несвободи. Як зауважує В. Василик, «якщо позбавити особу права вибору і примусом нав'язувати суспільно корисну працю, то стає незрозуміло: засуджений працює тому, що не має альтернативи, або тому що усвідомив необхідність праці з метою власного соціального розвитку, набуття корисних професійних навичок, бажання реалізуватися, що неухильно веде до правослухняної поведінки» [1, с. 223].

Зокрема, питання про добровільність праці ув'язнених розглядається у п. 71 Мінімальних стандартів поводження з ув'язненими «усі засуджені в'язні повинні працювати відповідно до їхніх фізичних і психічних здібностей, засвідчених лікарем» [12], ст. 5-1 КЗпП України «вільний вибір виду діяльності» [13], ч. 1 ст. 181 КВК України «праця здійснюється на добровільній основі» [14]. Необхідно зауважити, що конституційні норми щодо права на працю забороняють використання примусової праці, при цьому відповідно до ст. 43 Конституції України «...не вважається примусовою працею військова або альтернативна (невійськова) служба, а також робота чи служба, яка виконується особою за вибором чи іншим рішенням суду...» [10], що зокрема відповідає положенням Міжнародного пакту про громадянські й політичні права (ч. 3 ст. 8 «нікого не можуть приневольовати до примусової чи обов'язкової праці»

[11]). Тобто праця, яка виконується на основі судового рішення, не стосується «примусової праці» – п. б ч. 3 ст. 8 Міжнародного пакту про громадянські й політичні права «в тих країнах, де у вигляді покарання за злочин може призначатися позбавлення волі, пов'язане з каторжними роботами, пункт 3 (а) не вважається перешкодою для виконання каторжних робіт за вироком компетентного суду, що призначив таке покарання» [11]. Отже, враховуючи зауважене, підкреслимо, що винятком з принципу добровільності праці засуджених є норма ч. 2 ст. 118 КВК України, яка визначає, що «засуджені до позбавлення волі, які мають заборгованість за виконавчими документами, зобов'язані працювати в місцях і на роботах, які визначаються адміністрацією колонії, до погашення такої заборгованості» [14].

Оплата праці засуджених здійснюється відповідно до міжнародних стандартів, прийнятих у цій сфері, та нормах національного законодавства, які визначають загальні порядок та умови оплати праці засуджених, з урахуванням вимог законодавства щодо мінімальної заробітної плати та умов її нарахування, права на справедливу оплату праці, яка залежить від обсягу виконаної роботи, кваліфікації та складності роботи згідно з державними нормативами, порядку відрахування із заробітку, які можуть бути зроблені на покриття витрат на утримання засуджених у місцях позбавлення волі, погашення судових витрат або відшкодування збитків, заподіяних потерпілим від кримінального правопорушення особам, частина заробітку повинна залишатися на рахунку засудженого, щоб він міг використовувати її для особистих потреб або накопичувати для використання після звільнення. Так, п. 76 Мінімальних стандартів поводження з ув'язненими містить положення, відповідно до якого «за свою працю в'язні повинні отримувати справедливу винагороду в рамках певної системи» [12]. Слід зауважити, що оплата праці засуджених в Україні є частиною загальної системи їх ресоціалізації та реабілітації, яка має на меті створення умов для повернення до нормального життя після відбування покарання, відшкодування збитків, завданих у результаті вчинення кримінального правопорушення.

Кримінально-виконавче законодавство визначає такі умови, за яких засуджені можуть бути залучені до безоплатної праці з метою благоустрою установ виконання покарань і прилеглих територій, забезпечення установи продовольством, поліпшення житлово-побутових умов засуджених, а саме, в порядку черговості, в неробочий час та не більше 2 годин на день [14].

Соціальний захист і безпека праці засуджених є важливими аспектами, які забезпечують дотримання прав людини та гідних умов праці в місцях позбавлення волі і передбачають низку відповідних гарантій у цій сфері, зокрема: право на відпочинок відповідно до норм робочого часу, передбачених для вільних працівників, страхування від нещасних випадків або професійних захворювань під час виконання робіт, накопичення трудового стажу, умови праці повинні відповідати загальним стандартам охорони праці, включно з технікою безпеки та захистом від шкідливих виробничих факторів, правом на медичну допомогу і компенсацію у разі нещасного випадку чи травм на виробництві та ін. Наприклад, ч. 1 ст. 119 КВК України встановлено, що «засуджені звільняються від роботи у вихідні, святкові та неробочі дні, визначені законодавством про працю» [14], а п. 5.1.1 Інструкції закріплює норму, відповідно до якої «залучення засуджених до роботи у ці дні проводиться у випадках, передбачених законодавством про працю, за письмовим наказом начальника установи виконання покарань, слідчого ізолятора» [15].

Реабілітаційний характер праці засуджених означає, що вона не тільки має економічну функцію, але також виконує важливу соціальну і психолого-педагогічну роль, спрямовану на виправлення та підготовку до повернення в суспільство після відбуття покарання. Зокрема, важливими аспектами реабілітаційного характеру праці засуджених є: допомога засудженим змінити негативні установки, сприяння формуванню дисципліни, відповідальності, трудових навичок і позитивної мотивації до соціально прийнятної поведінки; спрямованість на відновлення соціальних зв'язків і готовність до інтеграції в суспільство після звільнення; зв'язок із професійною підготовкою, навчанням новим спеціальностям або вдосконаленням існуючих навичок, збільшення можливостей щодо їх працевлаштування після звільнення,

що є ключовим для зниження рецидиву. На думку О. Шкути, праця засуджених є інструментом розвитку та виховання особистісних потреб, сприяє розширенню здібностей, умінь та навичок у ході формування особистості засудженого [5]. Наприклад, реабілітаційна програма для повнолітніх засуджених «Вирішення проблем» (підтримки Спільного проєкту «Європейський Союз та Рада Європи працюють разом для підтримки в'язничної реформи в Україні (SPERU)») була спрямована на сприяння «засудженим у формуванні життєвих навичок розв'язання проблем, щоб запобігти протиправній поведінці та наштовхнути їх на просоціальне мислення» [16].

Недоліки правового регулювання праці засуджених в Україні пов'язані з низкою проблем, що перешкоджають ефективній ресоціалізації, захисту прав засуджених та забезпеченню їхніх соціальних гарантій. Серед таких проблем можна виділити:

- недостатній рівень оплати праці засуджених;
- монотонний характер окремих видів праці;
- обмежена кількість робочих місць у виправних установах;
- умови праці не відповідають стандартам безпеки та гігієни;
- відсутність системного підходу до навчання і підвищення кваліфікації засуджених;
- недосконалість механізмів соціального страхування;
- низький рівень активної участі неурядових організацій у процесах контролю за умовами праці та захистом прав засуджених;
- відсутність мотиваційних стимулів до праці;
- психологічний тиск на засуджених у примушуванні до праці;
- вплив кримінальної субкультури на сприйняття праці засудженими як такої, що суперечить їх переконанням;
- відсутність нормативного врегулювання переведення засуджених на іншу посаду чи підприємство, встановлення щорічної відпустки;
- випадки використання праці засуджених безоплатно та з порушенням норм робочого часу;
- законодавство не враховує особливостей різних категорій засуджених (наприклад, молодь, особи з інвалідністю або літні

люди), що призводить до дискримінації та нерівного доступу до праці і соціального захисту та ін.

Зауважені проблеми потребують консолідації зусиль суб'єктів пенітенціарної системи всіх рівнів, представників громадськості та міжнародних організацій у сфері забезпечення трудових прав засуджених з метою «забезпечення ефективно чинного контрольного механізму щодо дотримання в пенітенціарних установах нормативних положень стосовно нормування прав ув'язнених та оплати їхньої праці; посилення заходів, що спрямовані на забезпечення охорони праці ув'язнених та виробничої санітарії; встановлення реальних (фізично досяжних) норм виробітку для осіб, залучених до праці в пенітенціарних установах» [2, с. 48]. Спроби внесення відповідних змін до законодавства України відмічаються в т.ч. і в умовах воєнного стану та російсько-української війни. Наприклад, до Верховної Ради України у 2023 р. було подано проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей залучення засуджених до праці та ведення господарської діяльності в пенітенціарній системі)» (реєстр. № 10157 від 17.10.2023 р.), метою ухвалення якого є «зміна підходів до залучення до корисної зайнятості засуджених, як засобу ресоціалізації, зменшення фінансового навантаження на сплату єдиного соціального внеску, фонд оплати праці установ виконання покарань та підприємств Державної кримінально-виконавчої служби України» [17]. Проєкт визначає порядок використання цивільно-правового законодавства та договорів у сфері реалізації засудженим права на працю, користування банківськими платіжними картками і мобільними телефонами, доповнює умови праці засуджених до обмеження волі, залучення засуджених до обмеження волі до праці в період дії воєнного стану, визначає порядок зарахування коштів засудженим до обмеження волі та ін. Аналізуючи положення проєкту, погоджуємося з думкою І. Яковець стосовно того, що застосування в переважній більшості цивільно-правових договорів у сфері залучення засуджених до трудової діяльності призведе до погіршення умов їх праці, оскільки «Замовник не має піклуватися про умови праці, надавати робоче місце й обладнання, оплачувати лікарняні. Викона-

вещь самостійно організовує роботу і відповідає за її вчасне виконання. Розмір винагороди й термін оплати визначаються угодою сторін, а не законодавством. Зазвичай цивільно-правовий договір укладається для виконання разових, а не систематичних робіт» [6, с. 138].

Отже, напрями вдосконалення українського законодавства у сфері реалізації права засуджених на працю можна окреслити через декілька ключових аспектів, спрямованих на забезпечення прав засуджених, поліпшення умов їхньої праці, та сприяння їхній ресоціалізації, зокрема:

- підвищення рівня оплати праці;
- розробка та впровадження державних програм професійного навчання для засуджених, які б містили сучасні кваліфікації, затребувані на ринку праці, що сприятиме їхній ресоціалізації та поверненню до нормального життя після звільнення;
- вдосконалення законодавства у сфері соціального захисту засуджених, зокрема щодо страхування від нещасних випадків на виробництві, охорони праці, а також надання засудженим доступу до медичної допомоги під час виконання трудової діяльності;
- введення механізмів незалежного контролю за умовами праці та безпекою на робочих місцях у виправних установах, у т.ч. шляхом залучення незалежних громадських організацій;
- розширення можливостей для працевлаштування, зокрема створення умов для розвитку соціального підприємництва всередині пенітенціарних установ;
- розробка програм підтримки після звільнення для адаптації та інтеграції в ринок праці та ін.

Висновки. Аналіз правового регулювання праці засуджених в Україні свідчить про прагнення гармонізувати національне законодавство з міжнародними стандартами, що забезпечує гуманізацію умов праці та сприяє ресоціалізації осіб, позбавлених волі. Основними принципами організації праці засуджених є добровільність, справедлива оплата, соціальний захист, реабілітаційна спрямованість і професійне навчання, які мають ключове значення для успішного повернення засуджених у суспільство після відбуття покарання. Водночас наявні проблеми у сфері

реалізації трудових прав засуджених, зокрема, відмічаються низький рівень оплати праці, обмежені можливості працевлаштування засуджених, недосконалість механізмів соціального страхування та відсутність системного підходу до навчання, що значно ускладнює реалізацію права на працю засудженими, створює перешкоди для дотримання стандартів безпеки і недискримінаційного доступу до праці. Ключовими аспектами, спрямованими на забезпечення прав засуджених, поліпшення умов їхньої праці та сприяння їхній ресоціалізації, є: підвищення рівня оплати праці, розробка та впровадження державних програм професійного навчання для засуджених, вдосконалення законодавства у сфері соціального захисту засуджених, введення механізмів незалежного контролю за умовами праці та безпекою на робочих місцях у виправних установах, розширення можливостей для працевлаштування засуджених, розробка програм підтримки після звільнення для адаптації та інтеграції в ринок праці.

Список використаних джерел

1. Василик В. Регулювання права на працю громадян, засуджених до позбавлення волі в Україні. *Підприємство, господарство і право*. 2021. № 2. С. 219–225. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/40.pdf> (дата звернення: 08.08.2024).

2. Галабурда В. Права ув'язнених на безпечну працю в Україні. *Проблеми та перспективи розвитку охорони праці*: матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів. Львів. 2017. С. 46–48. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/4438/1/11.pdf> (дата звернення: 11.08.2024).

3. Лисенок М. І. Забезпечення права на працю засуджених в умовах ізоляції. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 13. Т. 2. С. 78–80.

4. Мацієвська І. Б. Особливості залучення до праці засуджених до позбавлення волі на контрагентських об'єктах. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2019. № 2. С. 214–218.

5. Шкута О. Окремі питання залучення до праці засуджених до позбавлення волі. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. № 1. С. 111–118.

6. Яковець І. Останні новації в правовому регулюванні праці засуджених до обмеження та позбавлення волі в Україні. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 3 (35). С. 136–143.

7. Про внесення змін до Кримінально-виконавчого кодексу України щодо гуманізації порядку та умов виконання покарань : Закон України від 06.09.2016 р. № 1488-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1488-19#Text> (дата звернення: 12.08.2024).

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання кримінальних покарань та реалізації прав засуджених : Закон України від 07.09.2016 р. № 1492-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-19#Text> (дата звернення: 14.08.2024).

9. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення: 08.08.2024).

10. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради*. 1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#n4303> (дата звернення: 12.08.2024).

11. Міжнародний пакт про громадянські й політичні права : ООН від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 18.08.2024).

12. Мінімальні стандарти поводження з ув'язненими : ООН від 30.08.1955 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text (дата звернення: 08.08.2024).

13. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 17.08.2024).

14. Кримінально-виконавчий кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#n876> (дата звернення: 09.08.2024).

15. Про затвердження Інструкції про умови праці та заробітну плату засуджених до обмеження волі або позбавлення волі : наказ Міністерства юстиції України від 07.03.2013 р. № 396/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z038713?find=1&text=%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B0%D1%86#Text> (дата звернення: 04.08.2024).

16. Пілотування реабілітаційної програми для засуджених «Вирішення проблем». *Офіс Ради Європи в Україні*. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/piloting-correctional-programme-problem-solving-as-transferrable-skill-for-prisoners-> (дата звернення: 12.08.2024).

17. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо особливостей залучення засуджених до праці та ведення господарської діяльності в пенітенціарній системі): проект Закону України, реєстр. № 10157 від 17.10.2023 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42964> (дата звернення: 07.08.2024).

Puzyrnyi V.,

Doctor of Sciences (Law), Professor,
Vice-Rector for Academic and Scientific Affairs,
Penitentiary Academy of Ukraine,
Chernihiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-5692-2990

LABOR RIGHTS OF CONVICTS: CURRENT STATE, PROBLEMS AND DEVELOPMENT PROSPECTS

The article examines the current state, problems and prospects for the development of labor rights of convicts. It is noted that in Ukrainian legislation, the work of convicts is recognized as "the right to participate in labor activity", and the theory and practice of penitentiary science considers the work of convicts as an effective correctional factor, positive labor activity for the development of the convict's personality, a means of resocialization and management of convicts, etc. The list of international and national NPAs in the field of legal regulation of the labor of convicts has been determined, including departments, and the main principles of convict labor organization (voluntariness, fair pay, social protection, rehabilitation focus and professional training). The existing problems in the field of the realization of the labor rights of convicts are noted, in particular, the low level of wages, limited employment opportunities for convicts, the imperfection of social insurance mechanisms and the lack of a systematic approach to training, the low level of active participation of non-governmental organizations in the processes of control over working conditions and the protection of rights are noted convicts, which significantly complicates the realization of the right to work by convicts, creates obstacles to compliance with safety standards and non-discriminatory access to work. It is emphasized that the key aspects aimed at ensuring the rights of convicts, improving their working conditions, and promoting their resocialization are: raising the level of wages, developing and implementing state vocational training programs for convicts, improving legislation in the field of social protection of convicts, introducing independent control mechanisms on working conditions and safety at workplaces in correctional institutions, expansion of employment opportunities for convicts, development of post-release support programs for adaptation and integration into the labor market.

Key words: labor rights, work, work of convicts, convictions, labor relations, employment, labor activity, institution of execution of punishment, correctional colony, corrections, resocialization, State Criminal Enforcement Service of Ukraine.

References

1. Vasylyk, V. (2021), "Regulation of the right to work for citizens sentenced to imprisonment in Ukraine", *Enterprise, Economy and Law*, pp. 219–225, available at: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/2/40.pdf> (accessed 8 August 2024).
2. Halaburda, V. (2017), "Rights of prisoners to safe work in Ukraine", *Proceedings of the VII All-Ukrainian Scientific and Practical Conference for Cadets, Students, Postgraduates, and Adjuncts on Problems and Prospects of Occupational Safety*, Lviv State University of Life Safety, Lviv, pp. 46–48, available at: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/4438/1/11.pdf> (accessed 11 August 2024).
3. Lysenok, M. (2015) "Ensuring the right to work for prisoners under isolation", *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Series: Jurisprudence*, 13 (2), pp. 78–80.
4. Matsievska, I. (2019), "Features of involving prisoners sentenced to imprisonment in work on contractual facilities", *Legal Scientific Electronic Journal*, Vol. 2, pp. 214–218.
5. Shkuta, O. (2016), "Certain issues of involving prisoners sentenced to imprisonment in labor", *Scientific Bulletin of the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine*, Vol. 1, pp. 111–118.
6. Yakovets, I. (2023), "Recent innovations in the legal regulation of the labor of prisoners under restriction and deprivation of liberty in Ukraine", *Current Problems of Jurisprudence*, No 3 (35), pp. 136–143.
7. Law of Ukraine (2016), *Law on Amending the Criminal Executive Code of Ukraine Regarding the Humanization of the Execution Procedure and Conditions of Sentences*, 6 September, № 1488-VIII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1488-19#Text> (accessed 12 August 2024).
8. Law of Ukraine (2016), *Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine to Ensure the Execution of Criminal Sentences and Realization of Convicts' Rights*, 7 September, № 1492-VIII, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-19#Text> (accessed 14 August 2024).
9. *Universal Declaration of Human Rights*, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (accessed 8 August 2024).
10. *Constitution of Ukraine* (1996), 28 June, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#n4303> (accessed 12 August 2024).
11. United Nations (1966), *International Covenant on Civil and Political Rights*, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (accessed 18 August 2024).

---

12. United Nations (1955), *Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners*, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_212#Text (accessed 08 August 2024).

13. *Labor Code of Ukraine* (1971), № 322-VIII, 10 December, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (accessed 17 August 2024).

14. *Criminal Executive Code of Ukraine* (2003), № 1129-IV, 11 July, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15#n876> (accessed 9 August 2024).

15. Ministry of Justice of Ukraine (2013), *Order on Approval of the Instruction on Working Conditions and Wages for Convicts*, 7 March, № 396/5, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z038713?find=1&text=%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BF%D1%82%D0%B0%D1%86#Text> (accessed 4 August 2024).

16. Council of Europe Office in Ukraine (2024), *Piloting Rehabilitation Program for Convicts "Problem Solving"*, available at: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/piloting-correctional-programme-problem-solving-as-transferrable-skill-for-prisoners-> (accessed 12 August 2024).

17. Law of Ukraine (2023), *Draft Law on Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine (on Peculiarities of Engaging Convicts in Work and Economic Activities in the Penitentiary System)*, Reg. No 10157, 17 October, available at: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42964> (accessed 07 August 2024).